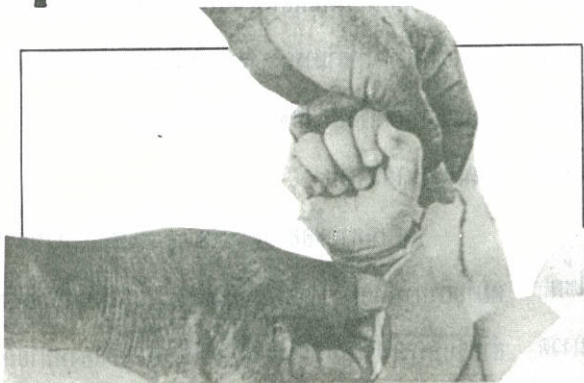

แนวโน้มการเปิดเสรี

ธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาคร ธนสัตยวิบูล

การประกันภัยเกิดขึ้นจากพื้นฐานแนวคิดการเฉลี่ยความทุกข์ความสุข ซึ่งเป็นแผนเฉลี่ยความเสี่ยงร่วมกัน (Co-operative risk-sharing plan) อันได้แก่ การที่บุคคลจำนวนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ได้ตกลงกันว่า หากบุคคลหรือสมาชิกผู้ใดในกลุ่ม ได้รับความเสียหายหรือสูญเสีย เนื่องจากเหตุร้ายที่กำหนดไว้เกิดขึ้น ทุก ๆ คนในกลุ่มจะร่วมกันเฉลี่ยจำนวนเงินค่าความสูญเสียดังกล่าว มอบให้แก่สมาชิกผู้ประสบภัยนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน โดยมีคนกลางที่ปัจจุบันเรียกว่า "บริษัทประกันภัย" เป็นผู้คอยประสานและดำเนินงาน

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย ไม่ว่าทางด้านประกันชีวิตหรือประกันวินาศภัย ต้อง

ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ และมีกรมการประกันภัยเป็นผู้ปฏิบัติการตามนโยบายของกระทรวงพาณิชย์

การประกอบธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบัน มีรวมทั้งสิ้น ๑๓ บริษัท และรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมประกันชีวิตไทย บริษัทที่ประกอบกิจการประกันวินาศภัย มีจำนวน ๖๐ บริษัท รวมตัวกันก่อตั้ง "สมาคมประกันวินาศภัย" ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ไม่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนประกอบกิจการ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : M.B.A. (Business Administration)
Southeastern Louisiana University, U.S.A.

ประกันภัยเพิ่มขึ้น ไม่ว่าการประกันชีวิตหรือ การประกันวินาศภัย

แต่ภายหลังข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) ได้ผ่านความเห็นชอบของบรรดาประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นข้อตกลงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมระบบการค้าเสรีภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและยุติธรรมในระหว่างประเทศสมาชิก จำนวน ๑๒๕ ประเทศ เพื่อลดการกีดกันทางการค้าในด้านภาษีศุลกากร หรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกได้ลงนามให้สัตยาบัน เพื่อเปิดการค้าเสรี เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๗ ที่เมืองมาราเกซ ประเทศโมร็อกโคซึ่งต่อมา GATT ได้รับการยกฐานะเป็น "องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)" มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองหลวงประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ โดยมีนายปีเตอร์ ซูเธอร์แลนด์ อดีตเลขาธิการ GATT ดำรงตำแหน่งประธานรักษาการของ WTO โดยคาดว่าจะมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกประมาณ ๑๕๕ ประเทศ ซึ่งรวมทั้งฮ่องกงและมาเก๊าด้วย

ต่อมารัฐสภาไทยได้ลงมติรับรองร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การการค้าโลกและพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิทักษ์ศุลกากรซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๗ นายอุมเมลาพันธ์ อุปทูตประจำคณะผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ได้ยื่นสัตยาบันสารความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกต่อนายอามะเกลินเคน ที่ปรึกษาพิเศษของผู้อำนวยการใหญ่ GATT เมื่อ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ถือได้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศสมาชิก

รุ่นก่อตั้ง WTO โดยประเทศสมาชิกองค์การดังกล่าว จะต้องจัดทำตารางเสนอข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการ ซึ่งเลขาธิการ GATT ได้กำหนดรูปแบบการเสนอข้อผูกพันการเปิดเสรีตามคำจำกัดความการค้าบริการไว้ ๔ รูปแบบ (mode of delivery) คือ

(๑) Cross-border supply หมายถึง การค้าบริการข้ามพรมแดน โดยผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่างอยู่คนละประเทศ (ในกรณีการประกันภัย ก็หมายความว่า บริษัทประกันภัยในประเทศอื่นสามารถออกกรมธรรม์ให้ผู้เอาประกันภัยในประเทศไทยได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสำนักงานในประเทศไทย)

(๒) Consumption abroad หมายถึง การค้าบริการโดยผู้บริโภค หรือผู้ใช้บริการทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจากประเทศหนึ่งเข้าไปใช้บริการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น ประชาชนหรือนิติบุคคลในประเทศไทยสามารถติดต่อซื้อประกันภัยจากบริษัทประกันภัยในประเทศอื่นได้)

(๓) Commercial presence หมายถึง การค้าบริการโดยผู้ประกอบการบริการจากประเทศหนึ่งเข้ามาจัดตั้งธุรกิจประกอบการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น บริษัทประกันภัยจากต่างประเทศเข้ามาประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย)

(๔) Presence of natural persons หมายถึง การค้าบริการโดยบุคคลธรรมดาจากประเทศหนึ่งเข้าไปให้บริการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น ผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญด้านประกันภัย รวมทั้งบุคลากรของกิจการที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาให้บริการในประเทศไทย) การเข้าสู่ตลาดในประเด็นนี้คือการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามประเทศนั่นเอง

ประเทศสมาชิกจะต้องยื่นเสนอข้อผูกพันมาตรการที่เกี่ยวกับเงื่อนไขการเข้าสู่ตลาด (Limitation on Market

Access) ของการค่าบริการทั้ง ๔ รูปแบบว่ามีเงื่อนไข หรือ ข้อจำกัดอะไรบางอย่างในการที่จะเข้าสู่ตลาดและการเข้าสู่ตลาดของการค่าบริการทั้ง ๔ รูปการนั้น มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (*Limitation on National Treatment*) อย่างไรบ้างต้องระบุให้ชัดเจนโปร่งใส

สำหรับประเทศไทยได้ยื่นเสนอข้อผูกพัน การเปิดเสรีการค้าบริการ ๙๕ รายการ เป็นของสาขาประกันภัย ๖ รายการ ที่ปรากฏในตารางเสนอข้อผูกพัน คือ

๑. Life Insurance Services (*การประกันชีวิต*)

๒. Non-Life Insurance Services (*การประกันวินาศภัย*)

๓. Insurance Broking and Agency Services (*นายหน้าและตัวแทนประกันภัย*)

๔. Insurance Consultancy services excluding pension consulting services (*ที่ปรึกษาด้านประกันภัยไม่รวมเรื่องบำนาญ*)

๕. Actuarial services (*คณิตศาสตร์ประกันภัย*)

ซึ่งข้อเสนอก่อนผูกพันด้านประกันภัยสาขาต่าง ๆ ประเทศไทยได้ยึดหลักการว่าสามารถปฏิบัติได้อยู่แล้วตามกฎระเบียบและการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและใช้หลักความระมัดระวังให้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ผูกมัดประเทศเกินขอบเขตอันอาจทำให้กระทบกระเทือนต่อธุรกิจประกันภัยในประเทศ โดยรัฐบาลไทยได้ตระหนักว่าธุรกิจประกันภัยในประเทศยังไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมจะแข่งขันได้กับประเทศพัฒนาแล้ว หากต้องมีการเปิดเสรี จึงต้องจำกัดสาขาให้เฉพาะที่สามารถทำได้อยู่แล้วเป็นฐานเบื้องต้นและอาจเปิดเสรีตามลำดับอย่างค่อยเป็นค่อย

ไปตามข้อตกลงในโอกาสต่อไป
สรุป

ตามข้อตกลงพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ให้ไว้แก่องค์การค้าโลกเกี่ยวกับการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัย บรรดาบริษัทประกันภัยในประเทศต้องปรับตัวเอง เพื่อรองรับนโยบายเปิดเสรีธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย ซึ่งคาดว่าจะสามารถเปิดเสรีได้ไม่เกิน ๕ ปี (*คำสัมภาษณ์ของรองนายกรัฐมนตรี นายสุภชัย พานิชภักดิ์* เมื่อ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗)

ปัจจุบันบริษัทประกันภัยของไทยส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดเล็กมีเงินทุนดำเนินงานไม่มาก การบริหารของบริษัทไม่คล่องตัว การดำเนินงานจะเป็นลักษณะของธุรกิจภายในครอบครัว ถึงเวลาแล้วที่บริษัทประกันภัยของไทยจะต้องปรับตัวเองมีการพัฒนาและอบรมบุคลากร เพิ่มทุนสำรองในการบริหารงานมากขึ้น มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานสากลด้วยการปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนางานด้านอื่น ๆ ของธุรกิจประกันภัย

สำหรับทางด้านรัฐบาลไทยในสมัยที่มีนายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และรับผิดชอบในเรื่องนี้เปิดเผยว่าจากการหารือร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงของกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องการเปิดเสรีประกันภัยอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ มีข้อสรุปร่วมกันว่าให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาเงื่อนไขการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยภายในก่อนการเปิดเสรีเป็นการทั่วไปเมื่ออยู่ในข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (แกตต์) โดยมีข้อเสนอพิจารณาเพิ่มเติม ๔ ประเด็น

ข้อเสนอดังกล่าว ประกอบด้วย ๑.การกำหนดทุน

จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทประกันภัยใหม่ควรมีทุนจดทะเบียน ๓๐๐ ล้านบาท สำหรับบริษัทประกันวินาศภัย และทุนจดทะเบียน ๕๐๐ ล้านบาทสำหรับบริษัทประกันชีวิตหรือเห็นควรเพิ่มเติมอีกหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อผู้กระทำประกันภัย ๒. การวางหลักทรัพย์ค้ำประกันที่ต้องวางไว้กับนายทะเบียน สำหรับบริษัทประกันวินาศภัยจำนวน ๑๐๐ ล้านบาท และประกันชีวิต ๑๕๐ ล้านบาท ว่าเหมาะสมหรือไม่ คาดว่าไม่น่าจะต่ำกว่านี้ ๓. คาบเวลาในการยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทประกันภัยใหม่ภายหลังที่รัฐบาลเปิดเสรีควรกำหนดให้ ๑ เดือนหลังจากนั้นจะใช้เวลาพิจารณาจัดตั้งอีก ๙๐ วัน พร้อมกับกำหนดให้ชำระเต็มว่าเพียงพอหรือไม่อย่างไร และ ๔. การประกอบกิจการควรอยู่ในช่วงเวลา ๑ ปี นับจากการยื่นขอจัดตั้งบริษัทใหม่

นายเฉลิมพล กล่าวว่า นอกจากนั้นยังมีการพิจารณากรณีที่บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่ต้องการเปิดสำนักงานใหญ่ในต่างจังหวัด น่าจะใช้สิทธิประโยชน์พิเศษมากกว่าบริษัทประกันภัยที่ตั้งในเขตกรุงเทพฯ ทั้งนี้ ยังเป็นมาตรการจูงใจให้มีการจัดตั้งบริษัทประกันภัยตามภูมิภาคเพื่อกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอีกด้วยเช่นการพิจารณาเรื่องทุนจดทะเบียนการวางหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่จำเป็นต้องเท่ากับที่จัดตั้งในเขตกรุงเทพฯ รวมทั้งการพิจารณาว่าการเปิดเสรี ธุรกิจประกันภัยที่รัฐบาลอยู่ระหว่างการพิจารณาครั้งนี้ จะไม่มีการจำกัดจำนวนบริษัทเปิดใหม่แต่อย่างใด เพียงแต่ผู้ขอจัดตั้งบริษัทจะต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่คณะกรรมการศึกษาวางมาตรการ เพื่อรับนโยบายการให้ประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศเป็นตลาดประกันภัยเสรี □□

บรรณานุกรม

พจนีย์ ธนวานิช "การเปิดเสรีการประกันภัย : แคลคูลัส" การประกันภัย ๑๘, ๗๒, ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๖ หน้า

๑๐๙-๑๓๑